

DERINIMO PAŽYMA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-657 13¹, 30, 32, 33, 34 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO
PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINĮ PROCESĄ REGLAMENTUOJANČIŲ EUROPOS SĄJUNGOS IR
TARPTAUTINĖS TEISĖS AKTŲ ĮGYVENDINIMO ĮSTATYMO NR. X-1809 PRIEDO PAKEITIMO IR PAPILDYMO DEVINTUOJU⁶
SKIRSNIU ĮSTATYMO PROJEKTŲ

Eil. Nr.	Subjektas, pateikęs pastabas ir pasiūlymus	Pastabos ir pasiūlymai	Pastabų ir pasiūlymų įvertinimas
Dėl Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 13¹, 30, 32, 33, 34 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekto			
1.	Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba	<p>Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba yra įtvirtinama kaip subjektas, turintis teisę pareikšti ieškinį Lietuvos Respublikos teisme dėl vartotojų viešojo intereso gynimo (dėl verslininko veiksmų ar neveikimo nutraukimo ar jų uždraudimo) ir dėl vartotojų kolektyvinių interesų gynimo Europos Sąjungos valstybėse narėse.</p> <p>Direktyva (ES) 2020/1828 taikoma atstovaujamesiems ieškiniams, pareikštiems dėl verslo subjektų padarytų šios direktyvos I priede nurodytų ES teisės nuostatų pažeidimų, kuriais daroma ar gali būti padaryta žala vartotojų kolektyviniams interesams. Direktyvos (ES) 2020/1828 I priede nurodyti 66 Europos Sąjungos teisės aktai, apimantys vartotojų kolektyvinius interesus įvairiose veiklos srityse (t. y. yra apimami ne tik horizontalaus pobūdžio vartotojų apsaugos teisės aktai, bet ir teisės aktai, be kita ko, reglamentuojantys informacinės visuomenės paslaugas, elektroninių ryšių paslaugas, finansines paslaugas, maisto saugą, cheminių medžiagų tvarkymą, energijos tiekimą, medicinos priemonių ir kiti suderintų gaminių tiekimą rinkai, asmens duomenų apsaugą ir kt.). [...] Direktyva (ES) 2020/1828 yra daugiau kaip tris kartus išplečiamas teisės aktų (sričių), dėl kurių nuostatų pažeidimų galėtų būti pareikštas ieškinys, sąrašas. Subjektų, įgaliojamų pateikti ieškinius dėl viešojo intereso gynimo, sąrašas yra labai siauras – tai iš esmės Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba ir įgaliosios vartotojų asociacijos.</p> <p>Nėra aiški Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos įgaliojimų apimtis, įgyvendinant siūlomą teisinį reguliavimą, t. y. nėra aišku, ar Valstybinė</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Pagal Projekto nuostatas ieškinį dėl vartotojų viešojo intereso gynimo dėl verslininko veiksmų ar neveikimo nutraukimo ar jų uždraudimo turės teisę pareikšti ne tik Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, bet ir įgaliosios vartotojų asociacijos, kitų Europos Sąjungos valstybių narių paskirti kompetetingi subjektai, taip pat kituose Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatyti subjektai.</p> <p>Pažymėtina, kad Projektu siūloma reglamentuoti ieškinius dėl vartotojų viešojo intereso gynimo, kai dėl verslininko padaryto vartotojų apsaugos teisės aktų nuostatų pažeidimo daroma ar gali būti padaryta žala būtent <i>vartotojų</i> kolektyviniams interesams. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos paskirtis yra užtikrinti vartotojų kolektyvinių interesų apsaugą visose srityse.</p> <p>Prireikus Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba gali kreiptis tarnybinės pagalbos į kitas valstybės institucijas ir įstaigas arba bendradarbiauti su jomis.</p>

		<p>vartotojų teisių apsaugos tarnyba būtų įpareigojama teikti minėtus ieškinius jai priskirtose kompetencijos srityse, ar ji būtų įgaliota teikti ieškinius dėl visų 66 Direktyvos (ES) 2020/1828 I priede nurodytų Europos Sąjungos teisės aktų pažeidimų (įskaitant kitoms institucijoms priskirtose kompetencijos srityse). Direktyvos (ES) 2020/1828 I priede nurodytų teisės aktų reguliuojamos sritys yra itin specifinės, reikalaujančios specialių žinių, ypatingo tiek teisinio reguliavimo, tiek teisės taikymo išmanymo. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba veikia jai suteiktų įgaliojimų ribose ir savo funkcijas atlieka jai pavestose srityse bei nekontroliuoja sričių, kurių priežiūra priskirta kitų institucijų kompetencijai. Taigi, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba neturi tam tikrų specialių žinių kitoms valstybės įstaigoms priskirtose srityse (pavyzdžiui, finansinių ir investicinių paslaugų, duomenų apsaugos srityje ir kt.), todėl neturėtų objektyvios galimybės nei galimam teisės aktų pažeidimui įvertinti, nei ieškiniui pareikšti, nei kolektyviniams vartotojų interesams tinkamai apginti.</p>	<p>Be to, šiuo metu Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba yra pagrindinė institucija, įgaliota ginti vartotojų viešąjį interesą, ir turi sukaupusi specialių žinių ir patirties šios kategorijos bylose. Atsižvelgiant į tai nėra tikslinga iš esmės faktiškai defragmentuoti vartotojų viešojo intereso gynimo. Įgaliojimų Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai ginti vartotojų viešąjį interesą visoje Direktyvos (ES) 2020/1828 taikymo srityje suteikimas padidins galimybes užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį ir efektyvesnį vartotojų teisių gynimą.</p>
2.	Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija	<p>Iš Įstatymo Nr. I-657 projekto 5 straipsniu keičiančiame Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 34 straipsnio 2 dalies 1 punkto, nėra aišku, kokia apimtimi kompetentingi subjektai turėtų perduoti Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai informaciją nustatytą Įstatymo Nr. I-657 projekto 5 straipsniu keičiančiame Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 34 straipsnio 1 dalies 2 – 3 punktuose, t. y. vertinant asmens duomenų perdavimo apimtį kontekste. Taigi, siūlome pakartotinai įvertinti Įstatymo Nr. I-657 projekto 5 straipsniu keičiantį Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 34 straipsnio 2 dalies 1 punktą, šiuo aspektu.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Pakartotinai įvertinus Projekte dėstomą Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 34 straipsnio 2 dalies 1 punktą asmens duomenų perdavimo apimtį kontekste, pažymėtina, kad kompetentingi subjektai turės perduoti Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai (tik) bendro pobūdžio informaciją apie pareikštus ieškinius, jų nagrinėjimo eigą ir bylų rezultatus. Ši informacija neapima asmens duomenų, t. y. konkrečių suinteresuotų vartotojų asmens duomenų.</p>
<p>Dėl Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo Nr. X-1809 priedo pakeitimo ir papildymo devintuoju⁶ skirsniu įstatymo projekto</p>			
3.	Vartotojų aljansas	<p>Dėl nukentėjusių vartotojų prisijungimo prie ieškinio būdo. Šios nuostatos reiškia, jog dar prieš kreipiantis į teismą reikės sudaryti nukentėjusių vartotojų grupę. Tai, kad priėmus ieškinį vartotojų grupę dar bus galima papildyti, nekeičia situacijos esmės. Šis reikalavimas iš anksto sudaryti nukentėjusių vartotojų grupę, pavers ieškinių dėl verslininko veiksmų ar neveikimo nutraukimo ar jų uždraudimo ir ieškinių dėl teisių</p>	<p>Neatsižvelgta. Opt-in principo taikymas yra labiau žinomas Lietuvos teisės sistemai, jis taikomas ir Civilinio proceso kodekse numatytoje grupės ieškinio bylų nagrinėjimo procedūroje. Turint mintyje, kad pagal siūlomą reglamentavimą vartotojai apie savo sutikimą</p>

	<p>gynimo priemonių taikymo institutus deklaratyviais, kai praktiškai jais nebus naudojamosi, išskyrus pavienius atvejus, kurie tik patvirtins šio instituto neveiksmingumą (panašiai kaip kad buvo su grupės ieškiniais, ypač iki paskutinių pakeitimų).</p> <p>Kitų Europos šalių (pvz. Portugalijos, Norvegijos) patirtis parodo, kad pats veiksmingiausias vartotojų interesų gynimas yra tuomet, kai įgaliotoji vartotojų asociacija gali atstovauti visus vartotojus (<i>opt-out</i> principas). Kai kuriose ES šalyse yra nustatyta, kad pats ieškovas renkasi, ar tas ieškinys bus <i>opt-in</i> ar <i>opt-out</i> principu, o teismas tokį pasirinkimą gali patvirtinti arba nepatvirtinti (pvz. Belgija, Slovėnija).</p> <p>Vartotojų aljansas siūlo Lietuvoje nustatyti <i>opt-out</i> principą vartotojų atstovavimui minėtuose ieškiniuose. Tačiau suprantame, kad tokia naujovė gali būti nepalankiai priimta dėl pačių įvairiausių argumentų. Todėl jei būtų atsisakyta <i>opt-out</i> principo, siūlome apsvarstyti kitą alternatyvą – vėlyvą <i>opt-in</i> principą, t.y. nustatyti, kad vartotojai gali prisijungti prie ieškinio ne tik pradinėje ieškinio stadijoje, bet ir galutinėje ieškinio nagrinėjimo stadijoje, po to kai daliniu sprendimu jau yra nustatoma verslininko atsakomybė (kaltė). Toks reglamentavimas yra ES valstybėse, pvz. Prancūzijoje ir Italijoje.</p>	<p>būti atstovaujamiems atitinkamu ieškiniu galės informuoti tiek iki pareiškiant šį ieškinį, tiek ir jau po jo pareiškimo, laikytina, kad vartotojams sudaromos visos galimybės laiku priimti informuotą sprendimą. Taigi <i>opt-in</i> principą pakeisti <i>opt-out</i> principu Projektuose nėra tikslinga. Be to, laikytina, kad, teismui nagrinėjant ieškinį dėl teisių gynimo priemonių taikymo, būtina žinoti konkretų suinteresuotų vartotojų skaičių, jų reikalavimus, patirtą žalą ir pan.</p> <p>Dėl vėlyvo <i>opt-in</i> principo taikymo: pažymėtina, kad pagal Civilinio proceso kodekso 261 straipsnio 1 dalį dalinis sprendimas gali būti priimamas tuo atveju, kai byloje yra pareikšti keli reikalavimai ir surinktų įrodymų pakanka, kad teismas priimtų sprendimą vieno ar kelių iš byloje pareiktų reikalavimų ar reikalavimo dalies pagrįstumo klausimu. Tuo tarpu ieškinyje dėl teisių gynimo priemonių taikymo gali būti pareiškiamas ir tik vienas reikalavimas.</p> <p>Be to, vėlyvas vartotojų prisijungimas prie ieškinio nagrinėjimo galėtų lemti tai, kad teismui jau pažengusiame procese tektų vertinti naujas faktines aplinkybes, vartotojų reiškiamus reikalavimus, jų sąsajas su nagrinėjama byla ir pan. Tai galėtų lemti išaugusią proceso trukmę. Be to, proceso trukmės pailgėjimą lemtų ir tokios situacijos, kai atskirai apeliacine ir kasacine tvarka būtų skundžiami tiek dalinis (ar tarpinis), tiek ir galutinis sprendimas byloje. Juo labiau, svarbu pastebėti ir tai, kad pagal Projektuose siūlomą</p>
--	--	---

			modelį vartotojams nėra numatoma pareiga aktyviai dalyvauti teismo procese ar padengti bylinėjimosi išlaidas, todėl, net ir informavę teisną apie savo suinteresuotumą pačioje proceso pradžioje, vartotojai nepatirtų papildomų laiko ar finansinių sąnaudų.
4.	Teisėjų taryba	<p>Įstatymo projektu Nr. 1 keičiamo Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 34 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad „Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba savo interneto svetainėje skelbia informaciją apie: <...> 2) pareikštus ieškinius dėl vartotojų viešojo intereso gynimo, jų nagrinėjimo eigą ir šių bylų rezultatus; 3) šio įstatymo 33 straipsnyje nurodytų asmenų kitų Europos Sąjungos valstybių narių teismuose ir kitose kompetentingose įstaigose pareikštus ieškinius dėl vartotojų kolektyvinių interesų gynimo, jų nagrinėjimo eigą ir šių bylų rezultatus“. Be kita ko, to paties straipsnio 2 dalyje siūloma įtvirtinti, jog „šio įstatymo 32 straipsnyje nurodyti subjektai šio straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose nurodytą informaciją: 1) pateikia Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai; 2) skelbia savo interneto svetainėje“. Pažymėtina, jog, vadovaujantis Įstatymo projektu Nr. 2, jame yra siūloma įtvirtinti 31³³ straipsnio 1 dalies nuostatą, kad „išnagrinėjus ieškinį dėl verslininko veiksmų ar neveikimo nutraukimo ar jų uždraudimo arba teismui dėl šio reikalavimo patvirtinus taikos sutartį, priimtas teismo sprendimas suinteresuotų vartotojų informavimo tikslu skelbiamas specialiaame interneto tinklalapyje“. Iš siūlomo įtvirtinti teisinio reguliavimo nėra aišku, ar pastarojoje nuostatoje minimas „specialus interneto tinklalapis“ apima ankščiau paminėtų kompetentingų subjektų, turinčių įgaliojimus pareikšti atstovaujamąjį ieškinį, interneto svetainės, kuriose numatoma skelbti aptariamų kategorijų bylų nagrinėjimo rezultatus, ar visgi numato pareigą priimtą teismo sprendimą skelbti atskirame, specialiai tam sukurtame tinklalapyje. Be kita ko, Įstatymo projekto Nr. 2 siūlomoje įtvirtinti 31³³ straipsnio 1 dalies nuostatoje nėra nurodytas subjektas, atsakingas už teismo sprendimo paskelbimą vartotojų informavimo tikslu. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintais aiškumo bei sistemiškumo principais ir atsižvelgiant į tai, kad suinteresuotus vartotojus</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Vartotojų teisių apsaugos įstatymo projekte numatytais nuostatomis dėl Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos interneto svetainėje skelbiamos informacijos apie pareikštus ieškinius dėl vartotojų viešojo intereso gynimo, jų nagrinėjimo eigą ir šių bylų rezultatus siekiama įgyvendinti Direktyvos nuostatas dėl elektroninės duomenų bazės, t. y. sukaupti vienoje vietoje aktualią pagrindinę informaciją apie tokias bylas. Tuo tarpu Civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatyme numatyto teismo sprendimų paskelbimo specialiaame interneto tinklalapyje tikslas – informuoti konkrečiu sprendimu suinteresuotus vartotojus. Taigi minėtos nuostatos turi skirtingus tikslus, yra viena kitą papildančios, o ne perteklinės. Formuluoant „specialus interneto tinklalapis“ yra nusistovėjusi formuluoant, naudojama civiliniame procese (pvz., žr. Civilinio proceso kodekso 39 straipsnio 2 dalį). Taigi laikytina, kad specialiai sukurti naują interneto tinklalapį nebus poreikio. Siekiant aiškumo, koks subjektas turi pareigą paskelbti priimtą teismo sprendimą, Civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo</p>

		apie teismo sprendimą, priimtą išnagrinėjus atstovaujamąjį ieškinį, numatoma informuoti Įstatymo projekte Nr. 1 įtvirtinta tvarka, manytina, jog Įstatymo projekte Nr. 2 nurodyta nuostata dėl vartotojų informavimo yra perteklinė, todėl siūlytina jos atsisakyti.	31 ³³ straipsnio 1 dalis tikslinta taip: „1. Išnagrinėjus ieškinį dėl verslininko veiksmų ar neveikimo nutraukimo ar jų uždraudimo arba teismui dėl šio reikalavimo patvirtinus taikos sutartį, ~~priimtas teismo sprendimas~~ teismas priimtą sprendimą suinteresuotų vartotojų informavimo tikslu skelbiama specialiaame interneto tinklalapyje.“
--	--	--	---